

MASA ÜSTÜ YAYINCILIĞI İLE MENÜ OLUŞTURMA^(*)

Stephen G. MILLER

Çev. Ülker ÇAVDAR

Restoran sahiplerinin çoğu, yeni menü basımındaki zorlukların azaltılması ve meliyetinin düşürülmesini memnunlukla karşılar. Günümüz bilgisayar teknolojisi ile, istediğiniz zaman yeniden düzenleyebileceğiniz ve basabileceğiniz menüleri oluşturabilirsiniz. Bu yazıda, masa üstü yayıncılığından yararlanarak menü hazırlamanın yolları açıklanmaktadır.

Masa üstü yayıncılık, restoranlar, oteller ve kulüpler için menü hazırlamada kolayca kullanılabilir. Gerekli ekipman ve programlar bilgisayar şirketlerinden kolaylıkla sağlanabilir.

Birçoğumuz, bilgisayar endüstrisinde teknik kullanımları başta olmak üzere, bilgisayarları tam olarak anlayıp kullanamayız. Ancak, her endüstrinin kendine ait bir dili vardır ve bazı bilgisayar satıcıları bu mesleki dili kullanarak daha bilgili görünmek isterler. Teknik terimlerin çoğu siz anlamlarını öğrenene kadar canınızı sıkabilir. Ancak, günümüz bireysel bilgisayarlarının kullanımı çok kolaydır ve geliştirilen her yeni model ile biraz daha kolaylaşmaktadır.

(**) Ülker Çavdar, Dokuz Eylül Üniversitesi Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yükökokulu'nd araştırma görevlisidir

AVANTAJLAR

Bilgisayarla hazırlanan menüler şu avantajları sunmaktadır;

1- Müşteri istekleri doğrultusunda menünün belli bölümlerini kısa zamanda değiştirebilme olanağı,

2- Hammadde maliyetlerindeki değişikliği menüye hemen yansıtılabilme olanağı,

3- Yeni sayfaların eklenmesi ve mevcut sayfaların yeniden düzenlenmesi yoluyla menü kapsamını genişletebilme olanağı,

4- Önceden düzenlenmiş fiyatlarda, özel uygulamalar ve diğer nedenlerle yapılan değişikliklere yer verebilme olanağı,

5- Menü hazırlamada daha düşük maliyetler,

6- Müşteri ile iletişimde temel araçlardan biri olan menünün dizayn edilmesinde daha çok esneklik,

7- Satış geliştirmeye yönelik özel uygulamalar için önemli bir potansiyel.

Bilgisayarla menü hazırlamanın bir diğer avantajı da, geçmiş ve gelecekteki müşteri grubunuza bağlı olarak, gelecekte ihtiyaç duyacağınız satış karmasını daha kolay tahmin etme ve menünüzü bu yönde geliştirmede sağladığı kolay-

lıktır. Bu, bir bilgisayar olmaksızın da yapılabilir, ancak, manuel olarak yapıldığında çok daha uzun bir zaman aldığı bir gerçektir.

TEMEL SİSTEM

Masa üstü yayıncılıkta iki temel yaklaşım vardır. Biri gerekli ekipmanın tamamının satın alınması, diğeri ekipmanın bir kısmının satın alınması ve işin kalan kısmının dışarıya yaptırılmasıdır. Seçiminiz, sahip olduğunuz bilgisayarın türü, bilgisayar kullanımındaki bilgi ve tecrübenizin yeterliliği ve arzulanmış yazı türünün karmaşıklığı gibi faktörlere bağlı olacaktır.

Basit bir masa üstü yayıncılığı istemi, yeterli kapasiteye sahip bireysel bir bilgisayar, kaliteli bir printer (tercihen bir laser printer) ve uygun bir programı (sayfa düzeni v.s.) içerir. Halihazırda bir bilgisayar ekibine sahipseniz, bunu menü oluşturmada kullanmak akla yakın gelmektedir. Ana yatırım mevcuttur ve siz veya personeliniz sistemin kullanımını biliyor olmanız gerekir. Eğer bilgisayarınız bir laser printer'a da bağlı ise, ekipman seçimi ile ilgili tüm konular çözümlenmiş demektir.

Bireysel bir bilgisayarınız

var, ancak laser printer'ınız yoksa, laser printer'ından yararlanmanıza olanak sağlayacak bir şirketin hizmetine ihtiyaç duyabilirsiniz. Birçok organizasyon, başkalarının işlerin, ücret karışılığında yaparak kendi ekipman yatırımlarının bir kısmını geri almaktadır. Çoğu zaman programın nasıl hazırlanacağını da size öğretirler ve böylece menüleri kendiniz hazırlama şansına kavuşursunuz.

Günümüzde mevcut olan ve yakın gelecekte hızla yaygınlaşacak olan bir diğer seçenek ise, bireysel bilgisayar disketinizden direkt olarak menünüzün dizgisini yapabilecek bir dizgi evinden yararlanmaktır. Dizgiye dayalı basımlar, laser basımlarına göre çok daha ciddi bir görüntü sunarlar. Dizgisi yapılarak basılan menülerin çoğu, özel bir bilgisayarda düzenlenir. Menülerinizi bir basım evine yaptırdığınızda, menünüz bilgisayarlı-dizgi sistemine yüklenir, ekranda sayfalar düzenlenir ve bir örnek oluşturulur. Kendi bilgisayarınızda önceden hazırlayacağınız bir menü ve bunu içeren disketinizi basım evinize vermekle bir aşamadan kurtulmuş olursunuz. Ayrıca, dizgiyi yapan basım evinin bilgisayar sisteminin farklı tip ve boyutlarda yorumlayacağı dizgi kodlamasını da yaparak bir başka aşamayı da kendiniz gerçekleştirmiş olursunuz.

Maliyetler yazım veya yüklemenin kim tarafından yapıldığına bağlı olarak büyük farklılıklar göstermektedir. Kendi ofisinizde bu işleri yapabilecek bir elemanınızın varlığı, dizgi ustalarından çok daha ucuzca amal olabilir.

Bireysel bilgisayarınız yoksa bile, bir bilgisayar ve laser printer kiralayabilir ve masa üstü yayıncılığı yapan kuruluşlara başvurabilirsiniz.

EKİPMANIN HAZIRLANMASI

Masa üstü yayıncılığı yapan kişiler, kullanım kolaylığı ve çok yönlü kullanıma uygunluğu ile Macintosh (Plus, SE., veya II) bilgisayarlarını tavsiye etmektedir. İster harf diskli printer'a, ister nokta-matrisli printer'a sahip olsun, bazı restoran yöneticileri bu makinaları, bilgisayarda oluşturulan menülerin avantajlarından yararlanmak için kullanmaktadır. Laser printer'da basılan menülere oranla daha az çekici ve daha az okunaklı olan nokta-matrisli veya harf diskinde basılmış menüler, görüntünün fazla önemli olmadığı basit menülerde kullanılabilir. Bu yöntemi kullanırsanız, ekipmanınızın kusursuz çalıştığından emin olmanız gerekir.

Masa üstü yayıncılık ile menü oluşturmada değişik düzeylerde yöntemler vardır. Bunlardan en yaygın olarak kullanılan birkaçını açıklaya çalım. Her birinde, kullanılacak kağıdın türü ve rengini seçme olanağına sahipsiniz.

Nokta-Matrisli Baskı:

Bireysel bilgisayara sahip birçok kişi pahalı olmayan bir printer'a da sahip olduğundan, bu alternatifler arasında en ucuz olanıdır. Bu ekipman, diskin değiştirilmesini gerektiren harf diskli ekipmanın aksine, bir düğmeye dokunuşta bir dizi farklı yazı karakteri arasından seçim yapma şansı verir. Ancak, sonuçta menünün, nokta-matris tekniği ile basıldığı açıkça belli olur ve bu bir dezavantajdır.

Bu metottan yararlanırsanız net bir yazı karakteri ve yeni şerit kullanmaya özen göstermelisiniz. Ayrıca, yazı karakterinin kolayca okunabilecek büyüklükte olmasına dikkat etmelisiniz. İtalik ve el yazısı

karakterleri kullanmaktan kaçınılmalıdır.

Harf Diskli Baskı :

Harf diskli baskı ile hazırlanmış materyaller, nokta-matrisli baskıdan daha kolay okunabilirler. Temiz bir baskı için şeridin yeni olması ve karakterin okunaklı olması gerekir. Başlıca dezavantajları laser baskı ve nokta matris baskının biçim ile ilgili esneklikten yoksun olmasıdır.

Laser Baskı:

Bu yöntem, son yıllarda laser printerların ucuzlaması (örneğin, Apple, Hewlett Packart) ve bilgisayar yazılımlarındaki gelişmeler sonucu, kullanılabilir hale gelmiştir. Masa üstü yayıncılık kavramı, çoğu zaman bir bireysel bilgisayar, bir laser printer ve sayfa düzenine ilişkin bir programın kombinasyonunu ifade eder. Bu sistem, menülerin geliştirilmesi ve değiştirilmesinde en geniş olanakları sunar. Kullanımı göreceli olarak kolaydır, maliyeti makul ve çok yönlü kullanıma son derece elverişlidir. Baskı kalitesi farklı düzeylere uygun, nokta-matris baskısının karmaşıklığı ve harf diskli baskının inelastikliği karşısında son derece ileri düzeydedir.

Büyük restoranlar laser printer ile hazırlanmış orijinal baskıyı çoğaltmak için ofset baskı yapan kuruluşlara götürebilmelerine karşın, küçük restoranlar, günün menüsünün çoğaltılmasında da laser printer'ları kullanabilirler.

Masa üstü yayıncılık sistemi ile değişik yazı karakterleri ile değişik, sayfa düzeni ve boyutlarda baskı yapılabilir. Yazının temizliği, müşterinin hangi baskı tekniğinin kullanıldığına dikkat etmesine gerek kalmayacaktır.

çak kadar yüksek düzeydedir.

Dizgi:

Menünüzün dizgiye girmesi zorunlu ise, dizgiyi yapacak yayınevinin sizin bireysel bilgisayarınızda hazırlayacağınız bilgisayar disketini kullanmasını sağlayarak belli bir tasarruf sağlayabilirsiniz. Daha sonra, istediğiniz kadar menüyü fotokopi ya da ofset baskı ile çoğaltabilirsiniz. Laser printer'lar için kopya hazırlamakta kullanılan sayfa düzeni programları, bazı dizgi makinaları için kopya hazırlamakta da kullanılabilir. Disketlerin kopyaları direkt olarak kendilerini dizgi evine göndermek ya da telefonla bir başka diskete aktarmak şeklinde dizgi evine ulaştırılabilir. Günümüzde yalnızca birkaç dizgi evi bu hizmeti sunmalarına karşın, gelecekte bir çoğu bu yönde faaliyet gösterecektir.

KAPAK HAZIRLANMASI

Yukarıda sözü edilen dört baskı sisteminden her biri dekoratif menü kapakları ile süslenbilir. Restoranınızın sahip olduğu imaj ve kaynaklarınız bu konudaki tek sınırlayıcıdır.

Önceden Basılmış Kağıtlar ve Kart Stokları:

Baskıda ikinci bir renk kullanmak veya basılmış meteryal-

lere bir desen eklemek, maliyetleri önemli ölçüde arttırır. Menüyü tek renkte bir mürekkep ile basarsanız (belki renkli bir kağıda) , bu formu laser printer'da siyah mürekkep için kullanabilirsiniz. Maliyeti, iki renkli baskıdan çok daha az olacak ve düşük maliyetine rağmen, yine de dekoratif bir menü olacaktır.

Kapak:

Menünüz bu yöntemlerden herhangi biri ile basıldıktan sonra onu bir kapağa koyabilirsiniz. Chicago'da yapılan bir ulusal restoran fuarında, değişik şirketler, bilgisayarla hazırlanmış menülerin konulacağı özel kapaklar sergilemişlerdir.

Bunlardan biri, temiz plastik bir zarfın içine yerleştirilmiş menü kabıdır. Bastığımız menü bu zarfın içine yerleştirilir. Bazı kapaklar, birçok sayfalı menüler için hazırlanmıştır. Bir diğer kapak türü deriden yapılmış veya deri ile zenginleştirilmiş, sayfaların ataçla plastik zarfa tutturulduğu menülerdir. Bu tür kapaklar daha çok şarap listeleri için kullanılmaktadır. Ancak, birçok sayfayı içeren menülerde de kullanılabilir. Sayfaları tutturmada yararlanılan diğer yöntemler ise, kapağın iç kısmına plastik cepler yapmak, köşelere menüyü

tutacak bantlar koymaktır. Bu kapakların her biri masa üstü yayıncılıkla hazırlanan menüler için uygundur.

Ek Kullanım Alanları:

Masa üstü yayıncılık sistemini kullanmaya alıştığımızda, değişik amaçlı baskılardan yararlanabilirsiniz; örneğin, tanıtım, şarap listeleri, kuponlar, ilanlar ve adisyonlar gibi.

MASA ÜSTÜ YAYINCILIĞIN GELECEĞE ETKİSİ

Geleneksel menü basım şirketlerinin çoğu masa üstü yayıncılık teknolojisinden yararlanma yoluna gidecek, ancak bir kısım bu teknolojinin orta boy restoranların da edinilebileceği nitelikte olmasını hoş karşılamayacaktır.

Bu yeni teknoloji dizgi ve baskı sanatının önemini azaltırken, menülerin düzenli bir şekilde hazırlanması ve sık sık değiştirilmesinin önemini arttıracaktır. Bu durum, doğal olarak, sektörde bulunan kuruluşların etkinliklerini arttırmak istediği yerlerde sözkonusu olacaktır. Teknolojik gelişime karşı koyan firmalar kendilerini yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bulacaklardır.